

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.128

29.9.2022.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 127. sednice Komisije za žalbe, održane 29.9.2022. godine u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Nadežda Budimović, Vlado Mareš, Dragan Đorđević, Vida Petrović Škero, Tamara Skrozza, Zlatko Čobović, Jelena Petković, Snežana Andrejević i Bojan Cvejić

Ostali prisutni: polaznice novinarske škole lista „Danas“, Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Slobodana Simića na tekst objavljen na portalu „Žig info“
2. Razmatranje žalbe UG „Lekari i roditelji za nauku i etiku“ na tekst objavljen na portalu „Blic.rs“

1. Slobodan Simić je u žalbi na portal u kojem je nekada radio naveo da je prekršeno svih pet tačaka iz poglavlja Istinitost izveštavanja, jer su objavljene netačne i uvredljive tvrdnje o njemu. U toku rasprave, Snežana Andrejević je ukazala na to da je tekst objavljen još prošle godine i da je, bez obzira što žalilac ima formalno pravo da se žali sve dok je tekst dostupan, za nju upitan stepen uvredljivosti teksta na koji se neko žali sa tolikim zakašnjenjem. Kad je reč o sadržaju teksta, sve činjenice koje su iznete mogu da asociraju na zaključke koje je podnosilac žalbe izveo, ali i ne moraju. Objasnila je da je čudno da neko misli da mu članstvo u partiji prestaje tako što pocepa člansku kartu, kao i da ne vidi ništa uvredljivo u tome što je objavljeno da je član stranke i da povremeno sedi u kafani, te da tekst ne doživljava kao uvredljiv da bi zasluživao formalnu odluku o kršenju Kodeksa. Dodala je da ovo liči na neki lični obračun. Jelka Jovanović je istakla da je upravo to što je reč o ličnom obračunu prekršaj Kodeksa, a istog mišljenje bila je i Nadežda Budimović, koja je rekla da u tekstu nema novinarstva, već je reč o ličnoj svađi koja se vodi preko medija, te da je odgovornost „Žig info“ veća nego odgovornost žalitelja. Zlatko Čobović se saglasio sa Snežanom Andrejević da nema prekršaja Kodeksa, dodajući da je detaljno analizirao svaku tačku Kodeksa koju je žalilac naveo i da ni jedna ni druga strana ne nudi nikakve dokaze za svoje tvrdnje. Bojan Cvejić je, međutim, mislio da su tekstom prekršene tačka 2 i 5 poglavlja I. Vlado Mareš je rekao da mu se čini da se Savet u

ovom slučaju koristi kao medijum kroz koji će podnosilac žalbe da raščisti svoje račune sa urednikom portala i da to Komisija treba da to odbije, jer to nije nikakva briga za Kodeks, tačnije da treba da donese odluku da Kodeks nije prekršen, uz preporuku da se ovakvi sporovi rešavaju demantijem. Naglasio je da verbalni sukobi treba da se vode, da postoji debata, a najbolje je da se ta polemika odvija u jednom mediju i da je zato važno da se koristi pravo na demanti. Vida Petrović Škero se saglasila sa Snežanom Andrejević - da nema uvrede u tome da se napiše da li je neko član partije, niti tvrdnja da neko sedi u kafani mora da asocira na to da je alkoholičar. Rekla je da Komisija treba da ceni sve okolnosti, pa i to da u ovom slučaju postoji sumnja da se zlopuotrebljava pravo na žalbu za privatni sukob i dodala da su tekst i žalba na istom nivou. Olivera Milošević je, međutim, rekla da Komisija ne zna i ne može da nagađa koji su razlozi za podnošenje žalbe devet meseci posle objavljivanja teksta, te da joj je u kontekstu prekršaja Kodeksa najproblematičnije to što se medij zlopuotrebljava za privatni obračun. Tamara Skrozza je navela da će u ovom slučaju biti uzdržana, kao i svaki put kada liči da se Savet zlopuotrebljava u nekom lokalnom sukobu. Nakon rasprave, Komisija je sa osam glasova za, dva protiv i jednim uzdržanim donela odluku da nije prekršena tačka 6 poglavlja IV. Za odluku da je prekršena tačka 2 poglavlja I glasalo je šest članova Komisije, protiv su bila četiri člana, a jedan uzdržan, tako da odluka nije doneta. Odluke nije bilo ni o tome da li je prekršena tačka 5 poglavlja I, jer je za bilo četvoro članova Komisije, šestoro protiv, a jedna članica uzdržana, pa ni za jednu odluku nije bilo potrebnih sedam glasova.

2. Dve predstavnice udruženja Lekari i roditelji za nauku i etiku podnele su žalbu zbog, kako su navele, neistinitog i uvredljivog predstavljanja njihove komunikacije u okviru zatvorene Vajber grupe, a u vezi sa upotrebom leka ivermektin u lečenju kovida. Tamara Skrozza je, u toku rasprave, rekla da jesu prekršene tačke 2 i 5 poglavlja I, ali pre svega tačka 1 poglavlja VII, koja se odnosi na zaštitu privatnosti, jer se tekst bavi prepiskom unutar Vajber grupe. Dodala je da misli sve najgore o onome što se na toj grupi zagovara, ali da unutar zatvorene grupe ljudi imaju pravo da komuniciraju kako hoće, to spada u domen privatnosti i mediji nemaju pravo da tu prepisku objavljuju. Vlado Mareš je naglasio da, bez obzira što imaju pravo da se žale, malo neprijatan ukus ostavlja to što su se žaliteljke tek sad našle povređenim tekstom koji je objavljen pre godinu dana, u i potpuno drugačijim okolnostima, u vreme dok je epidemija bila u jeku, a rezoni o koroni sasvim drugačiji. Rekao je da je reč o analitičnom tekstu, sa malo cinizma i ironije, koje su sasvim na mestu, jer je u to vreme sukob vaksera i antivaksera bio žestok, te da, iako je reč o Vajber grupi, njeni članovi su se svojski trudili da budu što glasnjiji i novinar je imao pravo da na to reaguje. Ukoliko bi Komisija sada rekla da je ovim tekstom prekršen Kodeks ponašala bi se kao sudija koji sudi retroaktivno, pošto je tekst već postao deo ahive. U međuvremenu su se bitno promenile okolnosti, ali, očigledno i interesi žalilaca, pa su sada našli za shodno da se žale. Komisija ne treba da reaguje na takve stvari, već da odluči da nije prekršen Kodeks. Da je kontekst vremena u kojem je tekst pisan važan mislila je i Jelena Petković, jer je ta tema tada bila veoma aktuelna i važna, tako da je postojao veliki javni interes da se piše o toj Vajber grupi, ali i izazov za novinara da ne povredi nečiju privatnost, a da navede šta se tamo piše. Vajber grupa jeste zatvorena, ali ako ima 11500 članova, te nesumnjivo ima uticaj, tako da je bilo važno i validno da se to objavi, mada, zbog načina na koji je tekst napisan postoji prekršaj Kodeksa. Dodala je i da su novinari u to vreme radili najbolje što su mogli u datim okolnostima, borili se i sa lažnim vestima, to su bile nove informacije, koje je trebalo obraditi i predstaviti ih javnosti. Snežana Andrejević je ukazala na to da ivermektin nije registrovan za humanu upotrebu u našoj zemlji, što se u žalbi implicira. Novinar nije netačno izvestio čitaoce u vezi sa tim, jer on piše o Srbiji, u kojoj ovaj lek jeste lek za životinje, a u žalbi se navode informacije iz nekih drugih zemalja. Takođe, ne smatra se kršenjem privatnosti, niti tajnim podatkom, izveštavanje o nečemu što se tiče ugrožavanja zdravlja ljudi. U ovom slučaju, ako lek nije registrovan za humanu upotrebu, ne mogu se na Vajber grupi davati saveti za lečenje njime. Debata o ovome, po njenom mišljenju, i treba da bude oštra, a ne da novinar, plašeći se

povrde Kodeksa, ne sme ništa da kaže na tu temu. Navela je da i u ovom slučaju ima problem sa tim da se neko oseća uvređenim posle toliko vremena ili im je ova odluka potrebna za postupak pred Lekarskom komorom. Olivera Milošević je rekla da je reč o delikatnoj temi, posebno u trenutku u kojem je tekst pisan i da se sada, hladne glave, to može drugačije analizirati, ali tada je to bilo nešto što je predstavljalo opasnost po javno zdravlje. Istakla je da ne razume podnošenje žalbe posle toliko vremena. Tekst možda nije najbolje napisan, ali je važan, a što se tiče privatne grupe, ako ona ima više od 11 hiljada članova očigledno postoji želja da se utiče na javnost. Zbog svega toga, glasaće da Kodeks nije prekršen. Nadežda Budimović je ukazala da to da ovde nije reč samo o Vajber grupi, nego o udruženju, koje ima cilj da povećava broj članova, tako da ima osnova da se novinari pozabave tom komunikacijom. Ali, kad je reč o sadržaju teksta, napisan je u takvom maniru da vređa dostojanstvo ljudi o kojima piše, nema drugu stranu, citate i potvrđene stavove, tako da, bez obzira na protok vremena, Kodeks jeste prekršen. Dragan Đorđević je bio istog mišljenja, naglasivši da je propuštena prilika da se konsultuje još neki izvor, jer bi to proširilo priču i dodatno podstaklo diskusiju. Tamara Skrozza je ponovila da misli da je Kodeks prekršen bez obzira na kontekst u kojem je nastao, kao i na to da postoji sumnja da se Savet zloupotrebljava ovom žalbom. Bilo je dovoljno materijala da se napiše profesionalan tekst, ovako kako je napisan ne samo da nije edukativan, već možda izaziva i suprotan efekat, a krši ne samo etičke, nego i neke zanatske standarde. Po okončanju diskusije, za odluku da je prekršena tačka 2 poglavlja I glasalo je šest članova Komisije, dok ih je pet bilo protiv, tako da odluke nije bilo. Komisija je sa osam glasova za i tri protiv odlučila da je prekršena tačka 5 poglavlja I, a da nije prekršena tačka 1 poglavlja VII.

Na kraju sednice, članovi Komisije su obavešteni da je na zbog intervjua sa serijskim silovateljem, koji je objavio „Informer“ stiglo više žalbi, o kojima će se izjašnjavati na narednoj sednici, nakon što se, u skladu sa procedurom, zatraži i odgovor redakcije tog lista.

Sednica je završena u 18.55 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajuća

Gordana Novaković

Jelka Jovanović